

Beste leden van de gemeenteraad en wethouder,

Afgelopen woensdag was ik aanwezig bij de bespreking visie schuldhulpverlening

Helaas was ik niet op tijd op de hoogte van de mogelijkheid om mij als spreker aan te melden, anders had ik dat zeker gedaan.

Graag zou ik alsnog per e-mail mijn inbreng hebben, met name omdat er vragen zijn gesteld waarop ik denk ik goed antwoord zou kunnen geven. Mogelijk dat ik nog een onderwerp vergeet, ik geef graag nadere toelichting aan wie dat wil, schriftelijk of mondeling. Mijn contactgegevens staan onderaan dit bericht.

Ik ben inwoner van Arnhem en ben zelf ervaringsdeskundige in armoede en schulden. Ik ben echter ook werkzaam bij Vroeg Eropaf in Arnhem. Daarnaast werk ik als ervaringsdeskundige bij Movisie en ik ben een van de Ambassadeurs van de landelijke campagne Komuitjeschuld van het ministerie van SZW. Vanuit deze achtergrond wil ik graag mijn steentje bijdragen aan het debat. Ik doet dit op persoonlijk initiatief.

technische belemmeringen:

Ondernemer: Een veelvoorkomende technische belemmering is als het een ondernemer zich meldt voor schuldhulp. Ondernemers worden nog altijd niet meegenomen in het reguliere Schuldhulptraject. Bij de hulp die ondernemers wel krijgen is een groot deel van de eerste fase van schuldhulpverlening niet opgenomen. Er zijn wel plannen om dit te gaan doen, ik hoop van harte dat ZZP-ers en mensen met een eenmanszaak of VOF gelijk behandeld worden met andere burgers met schulden. Dat betekent kosteloze schuldhulp direct vanaf het begin van aanmelding.

Fraudeschulden zijn ook een technische belemmering. Helaas komt het regelmatig voor dat het harde oordeel fraude valt in gevallen waar het op zijn minst twijfelachtig is in hoeverre de inwoner bewust bepaalde stappen heeft genomen of juist nagelaten. Zie bijvoorbeeld de fraudegevallen met kinderopvangtoeslag. De gemeente zou met name in samenwerking met het UWV en belastingdienst veel leed, maar ook kosten kunnen besparen door hier goede afspraken over te maken.

Onregelbare schulden zoals bijvoorbeeld schadevergoedingsschulden die in zijn geheel terugbetaald zullen moeten worden. Hierbij zou er veel meer nadruk moeten liggen op het regelen van overige schulden bijvoorbeeld door sanering om zo de druk van stress te verminderen en deelname aan de samenleving te bevorderen.

Uitval uit een schuldregeling waarbij over een bepaalde periode niet opnieuw aanspraak gemaakt kan worden op een schuldregeling. In deze gevallen zou veel beter gekeken moeten worden in hoeverre er daadwerkelijk sprake is van uitval door eigen toedoen en onwil. Mensen aan hun lot overlaten en laten verzinken in uitzichtloosheid lijkt mij niet de bedoeling.

Betwiste schulden waarbij iemand het niet eens is met het verschuldigde bedrag of zelfs een gehele schuld. Zolang er een beroep, of rechtszaak loopt is toegang tot de schuldregeling niet mogelijk. Gedurende deze periode zou een mate van begeleiding bij de financiën vaak wel wenselijk zijn, zeker indien er sprake is van grote stress.

Lopende echtscheiding is een belemmering omdat er nog een verdeling van bezittingen en schulden moet plaatsvinden. In de aanloop naar de echtscheiding zou er al gewerkt kunnen worden aan de toekomstige situatie zodat het daaropvolgende schuldhulpproces veel sneller kan verlopen.

Aangifte belastingen, zonder dat alle aangiftes gedaan zijn worden mensen ook niet toegelaten tot een schuldregeling. Dat kan een probleem zijn indien er bijvoorbeeld geen boekhouding meer is over afgelopen jaren. Het betreft hier vaak een onmogelijke taak omdat ook communicatie met de belastingdienst lastig is.

Technische belemmeringen zorgen ervoor dat de problemen lang voortduren en zeer verergeren door met name stress. Ook al is de gemeente niet de veroorzaker van de belemmering, de gemeente betaald vaak uiteindelijk wel de rekening. Kosten van schuldhulp, wijkteam, vroegsignalering (als is dat vaak laat in dergelijke gevallen) en ondersteuningstraject rond gezin en gezondheid.

De gemeente zou veel assertiever als gesprekspartner moeten optreden om de belemmeringen aan te kaarten en weg te nemen. Ook rond wettelijke belemmeringen kan de gemeente zich veel duidelijker uitspreken over de gevolgen hiervan.

Daarnaast zou het mogelijk moeten worden dat mensen toegelaten worden tot een schuldhulptraject als de verwachting is dat de belemmering wegenomen wordt zodat het proces van schulphulp versneld kan worden.

Ten derde is bij veel van deze situaties een vorm van vaste begeleiding zeer welkom en behulpzaam. Het voorkomt verergering van de situatie en als er uiteindelijk schuldhulp mogelijk is, is een groot deel van het werk al gedaan. Deze laagdrempelige hulp was er in de vorm van de vrijwilligers van Coaches Financieel Sterk. Dit project heeft echter geen financiering gekregen vanuit de gemeente in 2020. Een vorm van goedkope laagdrempelige, langdurige ondersteuning voor inwoners met financiële problemen lijkt mij toch zeer wenselijk als je ergere problemen wenst te voorkomen.

Financiële problemen door toedoen gemeente

Er is ook gesproken over mensen die in problemen door toedoen gemeente. Er kwamen niet veel voorbeelden ter tafel maar die zijn er zeker wel:

Op dit moment help ik bijvoorbeeld een jong vrouw die al 2 jaar in een traject van de WSNP zit. Over een jaar is ze schuldenvrij indien ze het jaar vol maakt. Mevrouw is een jaar geleden via mij bij de afdeling Werk van de Gemeente aangemeld voor ondersteuning in het vinden van werk. Dit wilde ze erg graag. Dat is ook gelukt. Mevrouw heeft last van problemen met haar Geestelijke Gezondheid, dit is ook bekend bij de afdeling werk en het was onderdeel van hetgeen besproken is. Nu een jaar later heeft mevrouw opnieuw contact met mij gezocht. In de periode dat de WSNP aanving heeft mevrouw een tijd in de ziektewet gezeten. Omdat ze een periode nog geen ziektewet uitkering heeft ontvangen heeft mevrouw een bijstandsuitkering van de gemeente ontvangen. Pas zeer lange tijd later heeft UWV alsnog een bedrag overgemaakt aan mevrouw. Mevrouw had inmiddels te kampen met flinke problemen met haar Geestelijke Gezondheid, is hiervoor ook onder behandeling en ook de afdeling werk was hiervan op de hoogte. Mevrouw heeft in die tijd niet het verband gezien tussen de betaling door UWV en de in een veel eerder stadium ontvangen bijstand. Op dit moment vordert de gemeente de teveel ontvangen uitkering terug en er is inmiddels beslag gelegd op het inkomen van mevrouw. Het gaat om in totaal ongeveer € 3000,- Indien deze invordering wordt doorgezet zal

mevrouw haar traject in de WSNP niet kunnen afmaken. Het is bij de gemeente afdeling Werk bekend dat mevrouw op dit moment een WSNP traject doorloopt, dat de Geestelijke gezondheid zwak is en dat doorvoeren van het beslag grote gevolgen heeft voor mevrouw en haar toekomst. Hoe kan het dat een andere afdeling (invordering neem ik aan) op geen enkele manier mee kan werken aan een oplossing voor een inwoner die duidelijk van goede wil is maar ook duidelijk veel drempels te overwinnen heeft. Niet alleen staat haar toekomst en welzijn op het spel, er is ook een groot risico dat dit leidt tot hoge kosten voor de gemeente. Begeleiding wijkteam, schuldhulp, terugval in bijstand e.d.

Een ander geval is een net gescheiden moeder met inwonende kinderen. Mevrouw ontvangt een bijstandsuitkering maar ook een bijdrage van haar ex-echtgenoot. Afdeling inkomen stelt vragen naar aanleiding van de bijdrage van haar ex en wil deze bijdrage als inkomen bestempelen en aftrekken van de uitkering. Daarom wordt de uitkering stop gezet. Na tussenkomst vanuit Vroeg Eropaf wordt er alsnog een voorschot verleent van € 500 wat veel te weinig is. In contact met de ambtenaar van de afdeling Inkomen leg ik uit dat de bijdrage van de ex-echtgenoot een bedrag aan gemist kindgebonden budget en zorgtoeslag is die mevrouw misloopt omdat de scheiding nog niet is uitgesproken. In het geheel wordt mevrouw zwaar onder druk gezet en voelt mevrouw zich behandeld als een fraudeur terwijl het de gehele tijd al duidelijk is waarover het gaat en dat er even tijd nodig is om aan te tonen dat de bedragen kloppen. Uiteindelijk heeft mevrouw zelfs een advocaat in de hand moeten nemen om de situatie recht te zetten. Dit terwijl er notabene hulpverlening van Vroeg eropaf betrokken is. Deze mevrouw wil overigens graag zelf haar verhaal doen aan de gemeente ambtenaren om duidelijk te maken wat de gevlogen zijn van de aanpak door de gemeente.

Nog een geval is een mevrouw die na een gesprek met de afdeling Werk ook daadwerkelijk aan de slag is gegaan. Ze heeft een schoonmaakbaan gevonden voor 2 uur per dag. Dit heeft haar echter in de problemen gebracht. Ten eerste ontvangt mevrouw haar loonstrook achteraf. Aanvullende bijstand wordt pas betaald nadat de loonstrook is ingeleverd. Dit betekent dat pas rond de 15^e van de volgende maand de aanvullende uitkering wordt overgemaakt. Omdat het inkomen van mevrouw laag is vanwege het lage aantal gewerkte uren betekent dit dat mevrouw een achterstand oploopt op alle vaste lasten. Waarom er niet meteen geregeld wordt dat mevrouw een voorschot ontvangt indien duidelijk is dat ze deels is gaan werken begrijp ik niet. Uiteindelijk heb ik dat vanuit Vroeg Eropaf met de Gemeente moeten regelen. Maar dit is nog niet alles. Mevrouw moest namelijk omdat zij ging werken ook een loonheffingsverklaring invullen. Hiervoor is zij naar haar werkgever gegaan en heeft daar hulp gevraagd bij het invullen. Omdat het gebruikelijk is om de loonheffingskorting van toepassing te verklaren op het hoogste inkomen heeft deze werkgever dit ook zo geadviseerd. Niet wetende dat de gemeente een ander beleid hanteert waarbij de loonheffingskorting niet van toepassing is op de uitkering indien er naast de uitkering gewerkt wordt. Een logische vergissing met grote gevolgen. Omdat de loonheffingsverklaring niet juist is ingevuld wordt, zonder dat mevrouw dat doorheeft, de uitkering tijdelijk stopgezet. Hier kwam ze pas achter toen ik vanuit Vroeg Eropaf naar de gemeente heb gebeld om te vragen waarom de uitkering zo laat kwam. Ook in dit geval ziet de ambtenaar waarmee ik gesproken heb niet in dat er vanuit de gemeente ook zelf een rol licht om dit soort zaken te voorkomen of burgers beter te assisteren.

Alle drie deze voorbeelden zijn van 2019, en het gaat om een algehele manier van denken over burgers en over de eigen rol als ambtenaar die echt fundamenteel anders zal moeten wil je inderdaad zorgen dat Arnhemmers zonder grote zorgen over schulden door het leven moeten.

Ervaringsdeskundigen:

Er is ook gesproken over de campagne Komuitjeschuld en het betrekken van ervaringsdeskundigen.

Als ambassadeur van de landelijke campagne van het ministerie van SZW heb ik ook bij de gemeente Arnhem aangegeven dat ik omdat ik in Arnhem woon graag meewerk aan een bijdrage aan de campagne in Arnhem. Mij is verteld dat de campagne alleen lichte steun kreeg in 2019 omdat er te weinig tijd was om het goed te organiseren. Alleen op social media en op de gemeentepagina zijn er enkele uitingen rond de campagne verschenen. Op mijn aandringen om in navolging van andere gemeenten in 2020 de campagne groter en breder op te pakken kreeg ik te horen dat de aandacht uitgaat naar de nieuwe visie op schuldhulpverlening en uitwerking hiervan. Waarom het oppakken van de campagne hier niet mee kan samengaan ontgaat mij. Het momentum van de campagne en aandacht voor het belang van het onderwerp om tot verlaging van schaamte te komen gaan gelijk op lijkt mij.

Ten tweede heeft de gemeente aan inwoners met ervaring met schulden om inbreng gevraagd. Een hele mooie stap in de goede richting. Ik wil er wel graag op wijzen dat alleen vragen om input maar een kleine stap is. Als gemeente kun je veel meer gebruik maken van de ervaringskennis door ervaringsdeskundigen ook te laten meedenken over de inhoudelijke vormgeving van het beleid. Zorg voor een terugkoppeling over wat je als gemeente wil gaan doen met de input van ervaringsdeskundigen en bespreek samen of de gekozen plannen ook inderdaad plannen zijn die aansluiten op de problemen van de burger.

Dank voor uw aandacht, ik geef indien nodig graag nog meer toelichting.

Marc Mulder
m.mulder@rijnstad.nl
06-11776859